

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده حقوق

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق مالکیت‌های فکری

عنوان:

مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی معیب با تأکید بر جنبه‌های مالکیت‌های فکری

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر میرحسین عابدیان

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر هادی وحید • ۲ / ۱۰ / ۱۳۸۸

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

پژوهشگر:

نعیم شاه تقی

آبان ۱۳۸۷

۱۲۸۹۰۲

فهرست تفصیلی مطالب

<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
مقدمه	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
بخش اول: مفاهیم و مبانی مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی	۸
فصل اول: مفاهیم و اهداف مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی	۹
گفتار اول: مفهوم مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی	۹
فصل اول: مفهوم مسئولیت از معطر حقوق موضوعه	۱۰
فصل دوم: مفهوم مسئولیت از نظر فقه اسلامی	۱۱
مبحث اول: مسئولیت مدنی وارد کننده زیان در معنی عام	۱۱
مبحث دوم: مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی در فقه اسلامی	۱۲
بند اول: اصل قسط	۱۳
بند دوم: اصل اعتماد	۱۴
بند سوم: اصل تراضی	۱۵
بند چهارم: اصل سلامت	۱۶
بند پنجم: اصل عرضه و اقباعیت کالا	۱۷
بند ششم: اصل برابری عوضین	۱۸
گفتار دوم: اهمیت مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی	۱۹
فصل اول: اقدامات نظامهای حقوقی خارج از ایران در برخورد با اهمیت	
مسئله	۲۰

۱- رویه‌های عادلانه و منصفانه	۳۲
۲- دلایل اثباتی	۳۳
۳- قرار حنع (دستور موقت)	۳۳
۴- خسارات	۳۴
۵- سایر خسارات	۳۴
۶- حق مطلع ساختن	۳۵
۷- چگونگی جبران خسارت وارده به خوانده	۳۵
۸- رویه‌های اداری	۳۶
مبحث پنجم: کنوانسیون وین ۱۹۸۰ اراجع به قراردادهای بین‌المللی کالا	۳۷
۱- جبران خسارات ناشی از عیب محصولات	۳۷
۲- جبران خسارات ناشی از نقض مالکیت‌های صنعتی	۴۰
فراز دوم: رسالت نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران در برخورد با مسأله	۴۱
مبحث اول = قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب ۱۳۱۰/۴/۱	۴۲
قانون ثبت اختراعات طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۳	۴۵
۱- مبنای مسئولیت	۴۵
۲- مفهوم نقض	۴۶
مبحث دوم: لایحه حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب ۸۴/۳/۳۱	۴۸
۱- مبنای مسئولیت	۴۹

- ۲- خوانندگان دعوی مسئولیت..... ۴۹
- ۳- نحوه توزیع مسئولیت ۵۱
- ۴- مفهوم عیب..... ۵۱
- ۵- ضمانت اجرا..... ۵۱
- ۶- نحوه اثبات..... ۵۲
- ۷- مسئولیت عرضی عرضه کنندگان..... ۵۲
- ۸- تکمله..... ۵۳
- مبحث سوم: قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای مصوب ۱۳۷۹/۱/۴..... ۵۵
- مبحث چهارم: قانون تجارت الکترونیک مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷..... ۵۵
- مبحث پنجم: قانون حمایت از نشانه‌های جغرافیائی مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۷..... ۵۶
- مبحث ششم: قانون حمایت از مصرف کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۶/۳/۲۳..... ۵۷
- ۱- مبنای مسئولیت..... ۵۷
- ۲- خوانندگان دعوی مسئولیت..... ۵۸
- ۳- دفاع مؤثر عرضه کننده..... ۵۹
- ۴- امره بودن قانون از حیث عدم اعتبار شروط معاف کننده یا کاهش دهنده مسئولیت..... ۵۹
- ۵- مراجع صالح به رسیدگی دعاوی مسئولیت مدنی ناشی از قانون..... ۶۰
- بند هفتم: لوایح تقدیمی از سوی هیأت دولت در خصوص حمایت از حقوق مالکیت‌های صنعتی -..... ۶۱

- ۱- مسئولیت مدنی ناشی از نقض حق اختراع ۶۱
- ۲- مسئولیت مدنی ناشی از نقض طرحهای صنعتی ۶۲
- ۳- مسئولیت مدنی ناشی از نقض علائم جمعی تجارتي ۶۲
- ۴- مسئولیت مدنی ناشی از نقض نامهای تجارتي ۶۳
- ۵- قواعد عمومی مسئولیت مدنی ناشی از نقض حقوق مالکیت‌های
صنعتی ۶۴
- گفتار سوم: اهداف حاکم بر مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی ۶۵
- فراز اول: جلب رضایت مصرف کننده زیان دیده ۶۵
- فراز دوم: مجازات خصوصی انتقال دهنده تکنولوژی معیّب ۶۶
- فراز سوم: برقراری عدالت ۶۷
- فراز چهارم: برقراری نظم و امنیت اجتماعی ۶۸
- فراز پنجم: احقاق حق زیان‌دیده ۶۹
- فصل دوم: مبانی و اصول مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی ۷۰
- گفتار اول: مسئولیت ناشی از خطا (مبتنی بر تقصیر) ۷۱
- فراز اول: مفهوم تقصیر ۷۱
- فراز دوم: جایگاه نظام حقوقی ایران در مقابله با نظریه تقصیر ۷۲
- فراز سوم: کاربرد و تأثیر نظریه تقصیر در مسئولیت مدنی انتقال دهنده
تکنولوژی معیّب ۷۳
- فراز چهارم: نظریه تقصیر در مسئولیت انتقال دهنده تکنولوژی از نقطه
نظر اثباتی ۷۴
- گفتار دوم: مسئولیت ناشی از نقض تعهد ایمنی ۷۶

- ۷۶.....فراز اول: مفاهیم.....
- ۷۸.....فراز دوم: نقد نظریه.....
- ۷۹.....گفتار سوم: مسئولیت مدعی متأثر از تدلیس انتقال دهنده تکنولوژی.....
- ۸۱.....گفتار چهارم: مسئولیت محض (STRICT LIABILITY).....
- ۸۱.....فراز اول: تاریخ تحولات.....
- ۸۳.....فراز دوم: مفهوم حقوقی مسئولیت محض.....
- ۸۳.....مبحث اول: مسئولیت محض.....
- ۸۵.....مبحث دوم: مسئولیت مطلق.....
- ۸۶.....فراز سوم: مبانی مسئولیت محض.....
- ۸۷.....مبحث اول: مبانی فلسفی.....
- ۸۷.....مبحث دوم: مبانی اقتصادی.....
- ۹۱.....فراز سوم: مبنی مبتنی بر مصلحت گرائی.....
- ۹۲.....بخش دوم: شرایط و آثار مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی.....
- فصل اول: ارکان و شرایط طرح دعوی مسئولیت مدنی علیه انتقال دهنده تکنولوژی.....
- ۹۴.....گفتار اول: فعل زیانبار.....
- ۹۵.....فراز اول: مفهوم عیب.....
- فراز دوم: مصادیق عیب در تحلیل حقوقی مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی.....
- ۹۶.....مبحث اول: عیب در طراحی کالا.....
- ۹۶.....۱- عیب در اصل طراحی محصول.....

- ۹۸.....۲- معیار تشخیص عیب در طراحی کالا
- ۹۸.....مبحث دوم: عیب در پروسه تولید
- ۱۰۲.....مبحث سوم: نقص در اطلاعات و هشدارها
- ۱- منشاء تعهد انتقال دهنده تکنولوژی به ارائه اطلاعات و هشدارها
- ۱۰۲.....در ارتباط با این شاخه از مسئولیت
- ۱۰۴.....۲- متعهدین تعهد به ارائه اطلاعات و هشدارها
- ۱۰۵.....۳- تفاوت ارائه اطلاعات با هشدار
- ۱۰۶.....گفتار دوم: تحقق ضرر
- ۱۰۶.....فراز اول: مفهوم ضرر
- ۱۰۸.....فراز دوم: ویژگیهای ضرر قابل جبران
- ۱- مسلم بود ضرر.....۱۰۹
- ۲- مستقیم بودن ضرر.....۱۰۹
- ۳- ضرر قبلاً جبران نعلنده باشد.....۱۱۰
- ۴- شخصی بودن ضرر.....۱۱۰
- ۵- مشروع بودن مطالبه زیان.....۱۱۱
- ۶- قابلیت پیش بینی ضرر.....۱۱۱
- ۱۱۳.....گفتار سوم: رابطه سببیت (قابلیت انتساب عیب به انتقال دهنده تکنولوژی)
- فراز اول: سیمای مفهوم رابطه سببیت در ارتباط با مسئولیت انتقال دهنده
- تکنولوژی.....۱۱۳
- فراز دوم: تمیز اسباب ورود ضرر در مسئولیت انتقال دهنده تکنولوژی.....۱۱۴
- فراز سوم: تمیز مسببین این ضرر در مسئولیت انتقال دهنده تکنولوژی.....۱۱۵
- فراز چهارم: دفاعیات مؤثر خواننده.....۱۱۷
- ۱- قوه قاهره (فورس ماژور).....۱۱۸

- ۲- اثر تقصیر زیان‌دیده..... ۱۱۹
- ۲- ۱- کاهلی زیان‌دیده در بازرسی و کشف عیب محصول..... ۱۱۹
- ۲- ۲- قرار گرفتن در معرض خطر نامتعارف..... ۱۲۰
- ۲- ۳- مصرف نامتناسب و نامتعارف محصول..... ۱۲۱
- ۲- ۴- خطای مستقل زیان دیده..... ۱۲۲
- ۳- پیش بینی شروط معاف کننده یا محدود کننده مسئولیت..... ۱۲۲
- ۴- اخذ مجوز بهره‌برداری اجباری در حق اختراع (Compulsory Licenses)..... ۱۲۴

فصل دوم: آثار مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی..... ۱۲۶

- گفتار اول: طرق جبران خسارت در دعاوی ناشی از مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی..... ۱۲۶
- فراز اول: برگرداندن وضع زیان دیده به حالت پیش از ورود زیان..... ۱۲۷
- فراز دوم: دادن معادل..... ۱۲۸
- گفتار دوم: طرق جبران خسارت در دعاوی ناشی از نقض حقوق مالکیت‌های فکری..... ۱۲۸
- فراز اول: اقدامات پیشگیرانه غیر ماهوی..... ۱۲۹
- مبحث اول: دستور موقت اقرار منع یا جبران خسارت مقدماتی (Preliminary Relief)..... ۱۲۹
- مبحث دوم: قرار نهایی (Final Injunction)..... ۱۳۳
- فراز دوم: جبران خسارات ماهوی..... ۱۳۳
- مبحث اول: جبران خسارات مادی (Damages)..... ۱۳۴

مبحث دوم: عدم‌النفع ناشی از فروش (Account of Profit or Ill –)

۱۳۵.....(Gotten Profit)

گفتار سوم: وسایل تأمین جبران خسارت زیان‌دیده در دعاوی علیه انتقال

دهنده تکنولوژی.....۱۳۷

فراز اول: بیمه مسئولیت.....۱۳۸

فراز دوم: وضع مسئولیت تضامنی در فرض تعدد مسئولان.....۱۴۱

نتیجه.....۱۴۳

فهرست منابع.....۱۴۶

نام خانوادگی: شاه تقی
نام: نعیم
دانشکده: حقوق شهید بهشتی
رشته تحصیلی: حقوق مالکیت فکری
نام استاد راهنما: جناب آقای دکتر عابدیان
عنوان پایان نامه: مسوولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی معیب با تاکید بر جنبه های مالکیت های فکری
تاریخ فراغت:

چکیده

در این پایان نامه به بررسی مسوولیت مدنی عرضه کنندگان تکنولوژی معیب و نقض کنندگان حقوق مالکیت های فکری ناشی از آن بر پایه مسوولیت محض (مطلق) و غیر قابل استناد بودت هر گونه دفاع در برابر مصرف کننده متضرر بدین نحو که عرضه کننده ای که عامل ورود زیان است نتواند با اثبات عواملی چون قوه قاهره یا توجه زیان به شخص ثالث خود را از مسوولیت مبری سازد یعنی اگر زیان منتسب به شخص ثالث بود این حق را برای وی قایل شویم بر اساس قواعد عام مسوولیت مدنی توانایی رجوع به ثالثی که انتساب زیان به وی قوی تر است، داشته باشد.

اما در خصوص نقض حقوق مالکیت های فکری وضع مسوولیت مطلق برای متجاوزین به این دسته از حقوق چرا که سوء نیت نیست در آن مفروض بوده و چون قانون از عمل نامشروع حمایت نمی کند و از طرفی نقض حقوق مالکیت های فکری فی النفسه عمل مذموم و نامشروع است در نتیجه نقض کنندگان حقوق مالکیت های فکری را ملزم به جبران خسارات کسانی که حقوقشان مورد نقض واقع شده نموده ولو زیان وارده مستند به فعل آنان نباشد و در صورت احراز سوء نیت و علم و عمد وارد کننده زیان علاوه بر الزام وی به جبران خسارات وارده جریمه های سنگین از طریق وضع قوانین پیش بینی نموده و درصدی از جریمه های مزبور را به عنوان یارانه به شرکتهای بیمه اختصاص می دهیم.

کلید واژگان: نقض حقوق مالکیت های فکری، مالکیت معنوی، تکنولوژی

معیب، مسوولیت مدنی.

پیشگفتار

هنگامی در فکر انتخاب موضوع پایان نامه دوره کارشناسی ارشد بودم، درحال جستجو در محیط مجازی اینترنت کتابی تحت عنوان Licensing technology نظرهم را جلب نمود. فهرست کتاب مذکور جدید بودن آن و ارتباطش با مالکیت‌های صنعتی را نشان می‌داد که می‌توانست حداقل فصلی از آن اساس کار پایان نامه قرار گیرد. پس از مدتی پی‌گیری جهت تهیه کتاب مذکور و صرف هزینه‌ای نسبتاً گزاف، کتاب را که به همراه آن یک عدد CD مشتمل بر متن کتاب و ضمائم آن بود، تهیه نمودم. کتاب را خدمت استاد ارجمند راهنمایم جناب دکتر میرحسین عابدیان قاضی پاکدامن و صاحب‌نظر دیوان عالی کشور که همیشه شاگردی ایشان مایه مباهات اینجانب می‌باشد برده و ایشان پس از مطالعه کتاب فصل ۲۵ کتاب را با عنوان Legal liability of technology licensors Defective product or processes که ۷ صفحه از ۵۴۵ صفحه کتاب مذکور را تشکیل می‌داد پیشنهاد نمودند، که این امر در بدو

امر تعجب اینجانب را برانگیخته و مرا در این فکر فرو برد که آیا می‌شود از این ۷ صفحه تحقیقی با عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد در حداقل ۱۲۰ صفحه ارائه نمود لیکن با توکل به پروردگار تعالی و استعانت از راهنمایی‌های گوهربار اساتید ارجمند بالاخص جناب دکتر عابدیان و جناب دکتر وحید در حد وسع و بضاعت اندک علمی تحقیق پیش رو آماده دفاع گردید.

طرح موضوع

موضوعی که پایان نامه مذکور دائرمدار آن تهیه گردیده بررسی وضعیت مسئولیت مدنی عرضه کننده تکنولوژی و محصولات ناشی از آن با تاکید بر جنبه‌های مالکیت‌های فکری در برابر مصرف کنندگان زیان دیده این محصولات و کسانی که حقوق مکتسبه ناشی از مالکیت‌های فکریشان مورد تجاوز و نقض واقع گردیده است و کیفیت و نحوه جبران خسارات وارده به متضررین آن مورد مطالعه قرار گرفته است که در این راستا نظام حقوقی ایران به عنوان اصل و سایر نظام‌های حقوقی و معاهدات بین المللی در کنار آن تهیه شده است.

۱- فکیزه انتخاب موضوع

ارتباط تنگاتنگ آن با حقوق مدنی و به تبع آن قانون مدنی و قابلیت استفاده از فقه مترقی اسلامی، استدلالی بودن مباحثی که مورد تحقیق واقع گردیده، نو بودن موضوع، کار بردی بودن موضوع و قابلیت تأثیرگذاری بر قانونگذاری از جمله مواردی بوده که اینجانب را به انتخاب این موضوع متمایل ساخت.

هدف تحقیق

هدف اصلی که می‌توان آن را هدف اصلی تحقیق شمرده بررسی و شناسایی و تبیین مبانی مسئولیت مدنی عرضه کننده تکنولوژی و محصولات ناشی از آن با تأکید بر جنبه‌های مالکیت‌های فکری به عنوان مصادیق خاص و جدید با توجه به پیشرفت صنعت از مصادیق متعدد قواعد عام مسئولیت مدنی و بیان این نکته که قواعد عام حاکم بر مسئولیت مدنی قابلیت انعطاف پذیری و انطباق بر مصادیق جدید از جمله موضوع بحث را داشته و در نتیجه اینکه شناسایی مسئولیت محض برای عرضه کننده تکنولوژی معیب و نقض کننده حقوق مالکیت فکری با توجه به وضع موجود نظام حقوقی کشور ما، از طریق قانونگذاری و دگرگونی حقوق امکان پذیر است.

سؤالات اصلی تحقیق

سؤالاتی که پاسخ آن را پس از مطالعه تحقیق می‌توان انتظار داشت فهرست‌وار عبارتند از اینکه:

۱- آیا با توجه به وضع موجود در نظام حقوقی کشور ما وضع مسئولیت محض برای عرضه کننده تکنولوژی و محصولات ناشی از آن و نقض کنندگان حقوق مالکیت‌های فکری ناشی از آن امکان پذیر می‌باشد؟

۲- آیا منظور از مسئولیت محض در مقوله تحقیق این است که مسئولیت زیان زننده یک مسئولیت مطلق و بدون قید و شرط بوده که حتی اثبات بی‌تقصیری عرضه کننده تکنولوژی نیز وی را از زیر بار مسئولیت نمی‌رهاند یا اینکه منظور از مسئولیت محض این است که بنا به مقتضیات زمان و مصالح اجتماعی عرضه کننده تکنولوژی معیب در صورت ایراد زیان به مصرف کننده

قانوناً مسئول فرض می‌شود لیکن همیشه این امکان و توانایی برای وی وجود دارد که با اثبات بی تقصیری، خویش را از زیر بار مسئولیت برهاند؟

۳- موضع نظامهای حقوقی خارج از ایران بالاخص معاهدات TRIPS مصوبه شماره ۸۵/۷۳۴ - ۲۵ ژوئیه ۱۹۸۵ جامعه اقتصادی اروپا درباره مسئولیت ناشی از محصول درخصوص مسئولیت مدنی موضوع بحث چیست؟

فرضیات

مطلوب بودن وضع مسئولیت محض (مطلق) برای عرضه کننده تکنولوژی معیب و نقض کننده حقوق مالکیت‌های فکری ناشی از آن و غیرقابل استناد بودن هرگونه دفاع با تمیز این نکته که عرضه کننده تکنولوژی معیب در برابر مصرف کننده متضرر نتواند با اثبات عواملی چون قوه قاهره یا توجه زیان به شخص ثالث خود را در برابر زیان دیده از مسئولیت مبری سازد لیکن اگر زیان منتسب به شخص ثالث بود بعد از تدارک ضرر زیان دیده این حق را برای وی قائل شد که توانایی مراجعه به شخص ثالث را که انتساب زیان به وی قوی‌تر است را براساس قواعد عام مسئولیت مدنی داشته باشد لیکن در عوض وی را از طریق وضع قوانین ملزم نماییم که مسئولیت خویش در این زمینه را جیمه نماید تا در زمانی که زیان ناشی از استفاده تکنولوژی منتسب به هیچکس نیست. هم زیان وارده به مصرف کننده تکنولوژی جبران نشده باقی نماید هم جر عرضه کننده جبران‌ناپذیری که مسئولش وی نیست غیرعادلانه و سنگین جلوه ننماید که مبنی چنین مسئولیتی را می‌بایست در حمایت و حفظ مصلحت اجتماعی و تعاون همگانی جستجو نمود.

اما درخصوص نقض حقوق ناشی از مالکیت‌های فکری وضع مسئولیت مطلق برای نقض کننده این حقوق را ایجاب می‌نماید چرا که در نقض این حقوق

سوء نیت مفروض بوده و قانون هیچگاه از عمل نامشروع حمایت نمی‌کند. بنابراین چون نقض حقوق مالکیت‌های فکری فی نفسه عمل غیرمشروع و مذموم است، صرفنظر از تبعات کیفری برای نقض کنندگان این حقوق نقض کنندگان این حقوق را ملزم به جبران زیان اشخاص که حقوقشان مورد نقض واقع شده بنماییم ولو زیان مستند به فعل آنان نباشد. در صورت احراز سوء نیت و علم و عمد وارد کننده زیان در وارد نمودن زیان علاوه بر الزام آنان بر جبران خسارات وارده، جریمه‌های سنگین را از طریق وضع قوانین پیش بینی نموده و درصدی از جریمه‌های مزبور را بعنوان یارانه به شرکتهای بیمه اختصاص دهیم.

حدود تحقیق

در تحقیق مذکور آنچه مد نظر قرار گرفته ویژگی‌ها و نحوه استفاده از مبانی مسئولیت مدنی در مصداق خاصی که همان مسئولیت مدنی عرضه کننده تکنولوژی و نقض کنندگان حقوقی مالکیت‌های فکری ناشی از آن است بوده به نحوی که آن را از سایر مصداق عام و کلی مسئولیت مدنی متمایز ساخته و مطالعه جداگانه‌ای را پیرامون آن ایجاب می‌نماید.

موانع تحقیق

موانع مادی این تحقیق کمبود منابع، لاتین بودن منابع اندک موجود و مشکل ترجمه آن منابع که اینجانب مراجعه مستقیم به منابع مزبور را بر استفاده از ترجمه‌های بازاری بعضاً ناقص و غیرعلمی ترجیح دادم. آنچه به منابع خارجی و لاتین ارجاع داده شده درک اینجانب از مفاهیم عبارات متون لاتین بوده و ممکن است اشتباهاتی در بر داشت یا ترجمه شده باشد که از

اساتید معزز و خوانندگان گرامی این امید را داشته تا بر اینجانب منت گذاشته تا گامی موثر در رفع این اشتباهات برداشته شود از دیگر مواردی که می‌توان به عنوان موانع این تحقیق نام برد برقراری ارتباط منطقی میان دو مقوله مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی در قبال اشخاص ثالث با مسئولیت مدنی ناشی از نقض حقوق مالکیت‌های فکری می‌باشند. هرچند در ابتدا ارتباط دادن این دو مقوله مشکل به نظر می‌رسد اما با اندکی اغماض می‌توان مدعی شد این دو مقوله بی ارتباط با یکدیگر نیز نمی‌باشند. بدین نحو که محور هر دو موضوع جبران خسارات وارده به متضررین آنها و نحوه چگونگی تدارک آن است مضاف بر اینکه مصادیقی وجود دارند که هر دو مقوله را در بر می‌گیرد مثلاً شخصی یا شرکتی که با نقض و تعرض به یک علامت تجاری که معرف یک تکنولوژی است، محصول بی کیفیت و مضر مشابه را تحت آن علامت وارد بازار مصرف می‌کند و در اثر استفاده آن توسط مصرف کنندگان زیانی به آنها وارد گردیده که در این فرض ما با دو نوع خسارت مواجه شده یکی خسارات وارده به مصرف کننده و دیگری خسارات وارده به مالک حق فکری که مورد نقض واقع شده است (در فرض مساله مالک علامت تجاری) که این امر می‌تواند توجیهی باشد جهت رفع این تعارض.

شیوه تحقیق

شیوه‌ای که برای انجام این تحقیق به کار رفته شیوه کتابخانه‌ای بوده و ساختار تحقیق به نحو تحلیلی توصیفی خود را نمایان ساخته است.

ساختار کلی تحقیق :

ساختار کلی تحقیق منقسم به دو بخش است که « بخش اول آن به بررسی مفاهیم و اهداف و اهمیت مبانی و اصول مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی و نقض کنندگان حقوق مالکیت‌های فکری آن در دو فصل پرداخته شده که فصل اول آن تبیین مفاهیم اهداف و اهمیت مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی و عمده ترین اقدامات صورت گرفته یا در حال انجام در حیطه قانون گذاری در سطح ایران و خارج از ایران اختصاص داده شده و در فصل دوم به بررسی مبانی و اصول مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی و نقض کنندگان حقوق مالکیت‌های فکری ناشی از آن پرداخت شده است و بخش دوم این تحقیق مختص بررسی شرایط اقامه دعوی و آثار مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی معیب و ناقض حقوق مالکیت فکری در دو فصل تهیه گردیده است که فصل اول آن ارکان و شرایط طرح دعوی مسئولیت مدنی علیه انتقال دهنده تکنولوژی معیب و نقض کنندگان حقوق مالکیت‌های فکری بکار رفته در آن تکنولوژی مورد بررسی تکرار گرفته و فصل دوم این بخش به تکمیل حقوقی آثار مسئولیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی به تاکید بر جنبه های مالکیت‌های فکری آن پرداخته است .

بخش اول:

مفاهيم و مباني
مسئوليت مدني انتقال
دهنده تكنولوژي

فصل اول: مفاهیم و اهداف مسؤلیت مدنی انتقال دهنده

تکنولوژی

گفتار اول: مفهوم مسؤلیت مدنی انتقال دهنده تکنولوژی

آن چه در بدو امر از مسؤلیت موضوع بحث استنباط می‌شود مسؤلیت تهیه کننده یک محصول منبعث از تکنولوژی است که به واسطه عیب یا نقصش سبب ورود صدمه یا خسارت یا زیان دیدن مصرف کننده نهائی^۱ می‌شود.^۲ عیوبی که چنین مسؤلیتی را با ویژگی‌های خاص خود در پی دارد، در دو مفهوم حقوقی قابل بررسی است:

۱- مسؤلیت ناشی از عیب در تولید و خطرهای احتمالی، وابسته به طبیعت و ماهیت کاربرد محصول که از دیدگاه استاد ارجمند دکتر ناصر کاتوزیان^۲ ضمان آور نیست.

۲- عیبی که ناشی از پائین بودن کیفیت کالا کمتر از حد انتظار و عرف مصرف کنندگان نهائی است که بیشتر موضوع بحث را تشکیل می‌دهد.

سومین شقی که می‌تواند قابل تصور باشد عیوبی هستند که به واسطه نقض یکی از شاخه‌های مالکیت‌های فکری بالاخص شاخه مالکیت‌های صنعتی منجر به ورود خسارت می‌گردند بحثی که در این قسمت می‌تواند مطرح باشد این است که آیا واقعاً مسؤلیت‌های ناشی از زیان‌های وابسته به طبیعت محصول ضمانی برای تهیه کننده آن محصول به بار نمی‌آورد؟ شاید در بدو امر بتوان چنین استدلال نمود که چون تأثیر ذاتاً خطرناک آن محصول پیش از

---

^۱ - Ultimate User.

^۲ - دکتر اخلاقی، بهروز حقوق تجارت بین‌الملل، جلد ۱، ص ۲۵۹، انتشارات سمت ۱۳۷۸.

^۲ - مسؤلیت ناشی از عیب تولید - ص ۱، انتشارات دانشگاه تهران، دکتر کاتوزیان، چاپ دوم، ۱۳۸۴.

دخالت عملیات تهیه کننده در عالم طبیعت وجود داشته بنابراین نمی‌توان ورود چنین زیان‌هایی به مصرف کنندگان را مستند به فعل تهیه کنندگان آن دانست. گوئی، سبب ماهیت خطرناک محصول اقوی از مباشرت تهیه کننده محصول در ارائه آن محصول به مصرف کننده زیان دیده باشد لیکن از آن جایی که تهیه کننده علیرغم اطلاعش از ماهیت خطرناک آن محصول مبادرت به انجام عملیاتی می‌نماید که به واسطه آن عملیات محصول را معد برای استفاده می‌کند نتیجتاً تسری گسترش مسئولیت بدون تقصیر به ویژه در محصولات تهیه شده ناشی از تکنولوژی به کار رفته و تکلیف عرضه کننده در پیش‌بینی امنیت و وظیفه وی در کاربرد شیوه‌هایی که هر چه بیشتر مصرف کننده را از خطرات ناشی از استفاده آن محصول خطرناک مصون دارد، مستول قلمداد نمودن عرضه کننده فاقد محمل قانونی نیست.

فراز اول: مفهوم مسئولیت از منظر حقوق موضوعه

مسئولیت کلمه‌ای عربی است که معادل فارسی آن از نظر لغوی به معنی «پاسخگوئی» است. مسئولیت از دیدگاه حقوقی از منظر یکی از حقوقدانان «پاسخگوئی شخص در قبال اعمالی است که عرفاً به او استناد داده می‌شود و ضمانت اجرای آن بر حسب نوع مسئولیت متفاوت است»^۱ مسئولیت بسته به نوع آن منقسم است به مسئولیت اخلاقی، مسئولیت کیفری، مسئولیت قراردادی، مسئولیت مدنی به معنی الاخص (مسئولیت غیر قراردادی) که آن چه در عالم حقوق به آن پرداخته می‌شود و سه قسم اخیر آن و آن چه در این مقاله بدان پرداخته می‌شود قسم اخیر آن یعنی مسئولیت مدنی به معنی الاخص (مسئولیت

---

^۱ - دکتر باریکلو، علی‌رضا، مسئولیت مدنی، نشر میزان، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۵، ص ۲۲.